

influencing the feelings of the readers play an important role in the convincing process. The scholarly-critical discourse of David Lodge, as a writer, is naturally characterized by a large number of lexical and syntactic stylistic means used as methods of argumentation. The most common stylistic device is based on analogy, which greatly expands the sign potential of the language. During the study it was found out that analogy is often used by the author to substantiate the thesis.

The following stylistic means is a metaphor that, in the process of exchanging new information, serves as the "conductor" of communication, through which the author figuratively expresses his opinion and submits it cognitive in a sensual assessment. The metaphor serves to identify and describe new characteristics of objects, to create an image that promotes the interpretation and explanation of the author's idea, and, most importantly, to describe the investigated scholarly-critical discourse, the dominant function of which is the function of influence – functionally focused on attracting attention to author's ideas and persuasion of readers in their truthfulness. Reference has been made to the subject matter of simile which is also effectively used in the argumentation. Due to its ability to make the phenomenon described more clear and understandable, simile traditionally serves as a means of interpretation, explanation, and instruction.

Stylistic techniques of metaphor and simile are also based on analogy. In addition to the peculiarity of the analogy of the functions of explanation, interpretation and persuasion, metaphors and similes, vivify the presentation and sharpen reader's perception.

Key words: analogy, argumentative function, metaphor, scholarly-critical discourse, comparison, rhetorical devices, persuasive function.

УДК 821.111'06–3.09:81'22'42

Оксана Сподарик

ФУНКЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ІКОНІЧНОГО КОМПОНЕНТА ПОЛІКОДОВОГО ХУДОЖНЬОГО ПРОЗОВОГО ТЕКСТУ

Стаття присвячена дослідженню функціонування іконічного компонента в такому складноорганізованому утворенні, як полікодовий художній текст, та особливостям поєднання вербального та іконічного компонентів у його структурі. У роботі проаналізовано специфіку реалізації функцій іконічного компонента (інформативної, експресивної, атрактивної, естетичної, ілюстративної, символічної, технічної, сатиричної, стилістичної, асоціативної, адитивної). У науковій розвідці встановлено, що використання іконічного компонента в полікодовому тексті відображає індивідуальність стилю автора, сприяє наданню твору оригінальності та самобутності, дозволяє в певних рамках модифікувати семантику вербальної частини розповіді. Іконічний компонент сприяє посиленню експресивності тексту і залученню читача до рецепції та інтерпретації. Функційне навантаження іконічного компонента є значним: він передає інформацію, доповнює та розширює смисл тексту, привертає увагу адресата, впливає на його естетичні почуття та емоції, викликає у нього певні часові, національні та соціальні асоціації, виражає почуття адресанта, створює гумористичний ефект, замінює паралінгвістичні засоби усного спілкування, виражає абстрактні поняття та ідеї, акцентує цілісність комплексної структури полікодового художнього тексту.

Ключові слова: полікодовий художній текст, вербальний компонент, іконічний компонент, функція, семіотика, адресат, адресант.

Постановка наукової проблеми та її значення. Полікодовий художній текст (далі – ПХТ) – це складноорганізоване, багаторівневе та багатопланове утворення, сформоване в результаті симбіозу елементів, що належать до різних семіотичних систем – вербальної та невербальної. Г. В. Ейгер та В. Л. Юхт до полікодових текстів у широкому семіотичному смислі відносять випадки поєднання природного мовленнєвого коду з кодом будь-якої іншої семіотичної системи [3]. Іконічний компонент (далі – ІК) є облігаторним невербальним засобом, що входить до складу ПХТ. Він залучає адресата до процесу активного сприйняття шляхом як свідомого, так і несвідомого інтерпретування повідомлення.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Останнім часом з'явилося багато праць із семіотики [5; 6; 7], які виявили кардинальні властивості ІК, передовсім його фундаментальне місце в світосприйнятті людини і здатність істотно впливати на погляди, емоції та інші аспекти особистості. Будучи включеними в семантичну тканину ПХТ, зображення перетворюють його на більш потужний засіб кореляції між змістом тексту та глибинними структурами знання про світ в концептуальній системі особистості, ніж гомогенний вербальний текст [4].

Наразі немає єдиної позиції щодо ролі зображення в процесі сприйняття ПХТ та передачі інформації, яку він містить. Нам близька думка Т. А. Григорьянц, яка вважає, що події далеко не завжди вдається адекватно виразити словами. Окрім того, існує інформація, що не піддається вербалізації взагалі, наприклад, складний рух думки і душі людини, відтінки її емоційного стану та багато іншого [2].

Висока полісемічність іконічних знаків дає можливість оперувати набагато більшим об'ємом інформації і в експліцитній, і в імпліцитній формі, порівняно з вербальними знаками, та обумовлює їх кращу наочність, більшу образність і виразність і, як наслідок, здатність зображення як семантичного знака швидше і повніше доносити певну інформацію до свідомості реципієнта.

Метою дослідження є визначення ролі ІК у створенні прагматичного впливу ПХТ. **Завданнями** постають дослідження універсальних і специфічних функцій ІК.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Загальна візуалізація художнього тексту почалася ще наприкінці ХХ ст. У зв'язку з цим стає очевидним, що, аналізуючи прагматику ПХТ, необхідно враховувати не тільки вербальний компонент (далі – ВК), але й усю сукупність мовних і немовних засобів, спрямованих на здійснення прагматичного впливу на адресата.

Вибір автором (авторами) ПХТ невербальних засобів відображає індивідуальність його стилю, сприяє наданню твору оригінальності та самобутності, дозволяє в певних рамках модифікувати семантику вербальної частини розповіді. Невербальні компоненти також беруть участь у формуванні імпліцитних значень текстових фрагментів, що сприяє безпосередній участі адресата у декодуванні та інтерпретації ПХТ. Фігура адресата тут є ключовою, оскільки весь процес інтерпретації залежить саме від нього.

Іконічні засоби все частіше стають домінантою поля ПХТ, саме тому превалюючим завданням дослідників сучасних полікодових текстів постає вивчення особливостей функціонування ІК як елемента ПХТ. Зображення може виконувати як універсальні функції, так і окремі, специфічні. До головних універсальних функцій ІК відносимо інформативну, експресивну, атрактивну та естетичну функції.

почуттів. Ця властивість ІК є джерелом найсильніших вражень людини. Відомо, що графічна форма тексту відображає його структуру і налаштовує читача на емоційність та експресивність повідомлення. Аналіз емотивної функції ІК пов'язаний із категорією адресата, тому неможливо однозначно вирішити, який саме вплив має цей ІК на реципієнта. Для прикладу, зображення щурів може сприйматись одними адресатами позитивно (милі маленькі істоти), а в інших – викликати жах та огиду. Інтерпретація залежатиме від особистісних характеристик реципієнта: «*She'd tried to draw a big rat made up of little rats*» [22, с. 53].

Інформативна функція є невід'ємною властивістю будь-якого знака, оскільки «...тільки те, що щось повідомляє, може отримати статус знака. Знак – інформуюча одиниця» [1, с. 12]. Призначення ІК полягає у тому, щоб повідомити певну інформацію, сприяти отриманню додаткової інформації, а також правильно витлумачити повідомлення. Наприклад, іконічний компонент ПХТ – ілюстрація Д. МакКіна – інформує адресата про місце перебування персонажів, їх вбрання, настрої, предмети побуту: «*Mr. and Mrs. Owens were sitting in Josiah Worthington's tomb talking to Josiah Worthington. None of them was happy*» [13].

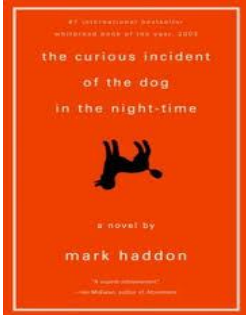
Експресивна (емотивна) функція ІК полягає в призначенні виражати почуття адресанта та впливати на емоції, апелювати до його почуттів. Ця властивість ІК є джерелом найсильніших вражень людини. Відомо, що графічна форма тексту відображає його структуру і налаштовує читача на емоційність та експресивність повідомлення. Аналіз емотивної функції ІК пов'язаний із категорією адресата, тому неможливо однозначно вирішити, який саме вплив має цей ІК на реципієнта. Для прикладу, зображення щурів може сприйматись одними адресатами позитивно (милі маленькі істоти), а в інших – викликати жах та огиду. Інтерпретація залежатиме від особистісних характеристик реципієнта: «*She'd tried to draw a big rat made up of little rats*» [22, с. 53].

Іконічний компонент ПХТ може впливати на емоції читача

технікою виконання, кольоровою гамою, просторовим розташуванням тощо. Наприклад, зображення людиноподібної істоти із спотвореною головою, страшним оскалом, яка вилазить із води з направленими на читача руками з довгими кігтями, однозначно викликати страх: «*The creature hung there for a moment, a few teeth and bits of green weed splashing into the water, then slid down slowly and sank with some massive bubbles*» [24].

Атрактивна функція ІК полягає в його завданні привертати увагу адресата та брати участь в організації візуального сприйняття ПХТ.

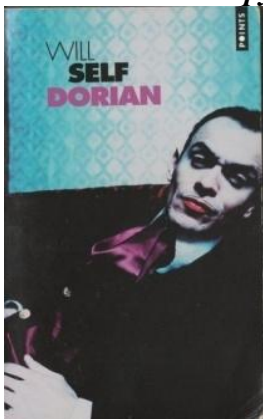

Іконічний компонент ПХТ є сильним зоровим збудником, він привертає увагу адресата, викликає в нього бажання вступити в комунікативний контакт із адресантом, ознайомитися зі змістом вербального тексту.

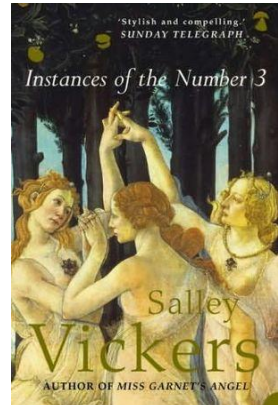
Наприклад, ІК – фотографія відомих акторів на обкладинці роману Д. Мітчела «*Cloud Atlas*» [20] має на меті викликати зацікавлення в адресата, якому ці актори вже відомі.

Зображення собаки догори ногами на обкладинці роману М. Хеддона «*The Curious Incident of the Dog in the Night-Time*» [14] покликане привернути увагу реципієнта, змусити його перевернути книжку, розгорнути та прочитати.

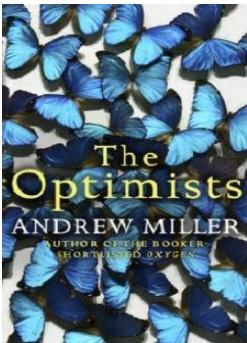
Естетична функція ІК полягає в тому, щоб у наочних образах, що чуттєво сприймаються, реалізувати задум автора, вплинути на естетичні почуття адресата, у здатності тексту приносити естетичне задоволення чи викликати відразу.

Естетична функція ІК реалізується через симетрію, пропорційність, гармонійну цілісність форми, врівноваженість кольорів. Для прикладу, ІК на обкладинці роману С. Вікерс «*Instances of the Number 3*» [26] є картиною італійського художника Сандро Ботічеллі «*Весна (Прімавера)*» 1480 р., що є шедевром світового живопису та споглядання якої може приносити особливе естетичне задоволення.

У наступному прикладі іконічний компонент на обкладинці роману У. Селфа «*Dorian*» [25] представлений зображенням чоловіка із яскраво нафарбованими губами, що суперечить чоловічій природі та може викликати тільки відразу.

Естетична функція ПХТ реалізується через смислову, стилістичну та композиційну співвіднесеність його гетерогенних складників. Наприклад, ВК та ІК естетично гармоніюють на обкладинці роману Е. Міллера «*The Optimists*» [19]. Зображення метеликів ніжного блакитного кольору, які є символом весни, любові, молодості, краси, безсмертя, приносить естетичну насолоду адресатові та влучно поєднується із ВК *The Optimists* (оптимісти,

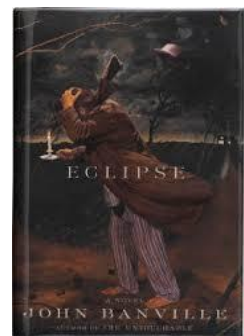
життєлюбні) у смисловому та композиційному планах.

До окремих функцій ІК відносимо ілюстративну, символічну, технічну, сатиричну, стилістичну, асоціативну та адитивну функції.

Завдання **ілюстративної функції** ІК – за допомогою наочних образів, що чуттєво сприймаються, відтворювати повністю або частково інформацію, виражену в тексті вербально. Для прикладу, ІК (зображення страшної руки) ілюструє, відтворює інформацію, яка міститься у ВК *five-footed, crimson-nailed, the colour of bone*: «*Five-footed, crimson-nailed, the colour of bone. It was the other mother's right hand*» [12, с. 169–170].

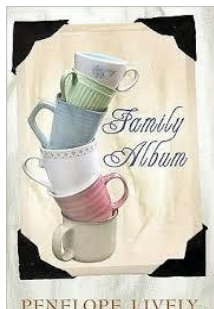

ІК, як правило, не тільки ілюструє вербальний ряд, а й доповнює, розширює його семантику, що сприяє кращій інтерпретації ПХТ адресатом.

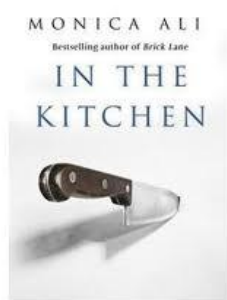

Для прикладу, ІК роману Д. Бенвіла «Eclipse» [9] значно розширює поняття *eclipse* (затемнення), створюючи ефект руху, вітру, додаючи численні деталі.

Символічна функція ІК зводиться до вираження за допомогою наочних образів абстрактних понять та ідей. Використання ІК у символічній функції дає змогу створювати глибокі образи.

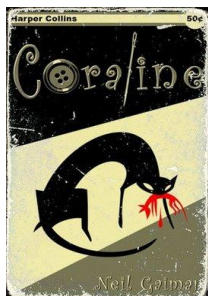
Деякі зображення-символи мають конвенційний характер, і їх інтерпретація є обмеженою, інші можуть характеризуватися множинністю інтерпретацій. Наприклад, ІК на обкладинці роману П. Лайвлі «Family Album» [18] є зображенням горняток, вставлених одне в одне та намальованих на титульній сторінці альбому для фотографій. Цей ІК виражає абстрактну ідею сім'ї і стає символом міцних родинних стосунків. Семантика ВК *Family Album* повністю збігається із семантикою зображення.

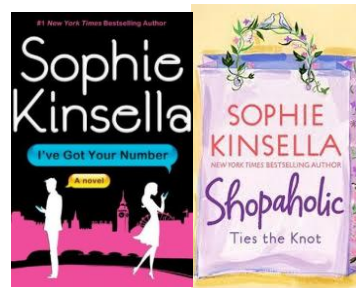
У наступному прикладі зображення-символ (ніж) на обкладинці роману М. Алі «In The Kitchen» [8] характеризується множинністю інтерпретацій. Ніж може бути символом помсти, смерті, жертвовності, духовної снаги, справедливої боротьби, зла, несправедливості, а також символом патріотизму, віри, любові до рідної землі. Кожен адресат інтерпретує цей ІК по-своєму. І тільки в поєднанні із ВК *In The Kitchen* інтерпретація звужується до поняття кухні, ресторану, хоча навіть у цьому випадку адресат не може бути певний, як інтерпретувати цей ПХТ – експліцитно чи імпліцитно.

Отже, ІК може бути символом, що спонукає реципієнта до рефлексії.

Технічна функція ІК полягає в організації візуального сприйняття вербального ряду. Іконічний компонент може визначати рамки вербального тексту, поєднувати компоненти тексту, впливати на симетрію, пропорцію вербального компонента.

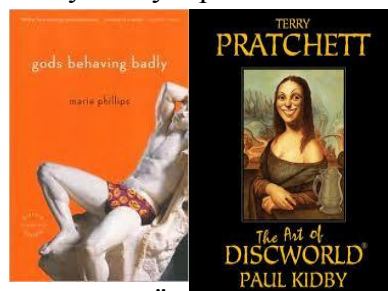

Наприклад, ІК на обкладинці роману С. Кінселли «Shopaholic Ties The Knot» [16] визначає межі ВК, який зображений у вигляді принту на торбинці. У наступному прикладі ВК на обкладинці роману С. Кінселли «I've Got Your Number» [15] поміщений у філактери («словесні бульбашки», що містять пряму мову). Ця техніка поєднання ВК та ІК імітує телефонну розмову.

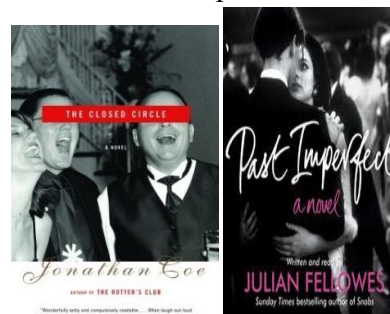

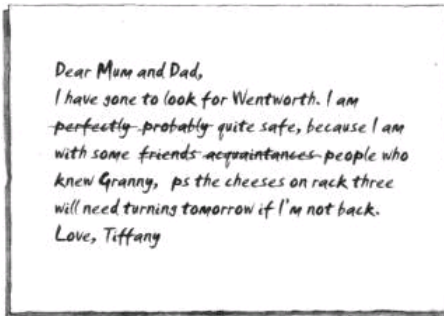
ІК (зображення гудзика та голки) на обкладинці роману Н. Геймана «Coraline» [12] заміщують та поєднують літери у слові-заголовку.

ІК може виконувати **сатиричну функцію** для створення певного гумористичного ефекту. Прикладом є зображення античної скульптури, вбраної в кольорову спідню білизну на обкладинці роману М. Філліпе «Gods Behaving Badly» [21] чи зображення картини «Мона Ліза» Леонардо да Вінчі із перебільшеними спотвореними деталями на обкладинці роману Т. Претчетта «The Art of Discworld» [23]. У цих випадках ІК викликає гумористичний ефект.

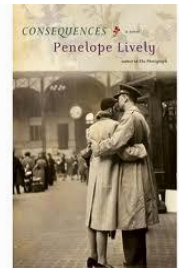

Стилістична функція. ІК може замінювати паралінгвістичні засоби усного спілкування (тон, інтонацію, гучність вимовляння, сміх, міміку, жести, позу, ходу тощо), що слугують для стилістичного оформлення висловлювання, та допомагати «уявному виконанню» виразу. Наприклад, ІК-фотографії на обкладинках романів Д. Коу [10] та Дж. Феллоуза [11] замінюють такі паралінгвістичні засоби усного спілкування, як сміх та закоханий погляд.

Суттю *асоціативної (характерологічної) функції* ІК є здатність паралінгвістичних засобів викликати в адресата певні часові, національні, соціальні асоціації. Наприклад, присутність дитячого почерку в тексті або наявність у ньому дитячого малюнка сприяє створенню відповідного колориту: *“Tiffany stopped writing and read the note”* [24].

ІК на обкладинці роману П. Лайвлі «Consequences» [17] викликає в адресата асоціації із Другою світовою війною (відповідний одяг, предмети навколишнього середовища).

Адитивна функція ІК полягає в доповненні чи розширенні смислу тексту. Для цього типу функції характерна тісна цілісність ІК та ВК. Для прикладу, ІК заповнює смислові прогалини. Адитивна функція дозволяє добудувати простір тексту [14]: *“And then I looked up at the ceiling and I saw that there was a long box which was a sign and it said:*

And then the bottom line scrolled up and disappeared and a different line scrolled up into its place and the sign said:

And then it changed again and it said”:

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Роль ІК в структурі ПХТ є значною: він передає інформацію, доповнює та розширює смисл тексту, привертає увагу адресата, впливає на його естетичні почуття та емоції, викликає в нього певні часові, національні та соціальні асоціації, виражає почуття адресанта, створює гумористичний ефект, замінює паралінгвістичні засоби усного спілкування, виражає абстрактні поняття та ідеї, акцентує цілісність комплексної структури ПХТ.

Отже, ПХТ завдяки широкій низці функцій ІК є більш дієвим інструментом щодо впливу на адресата, аніж гомогенний вербальний текст. **Перспективи** подальших наукових розвідок пов'язані з дослідженням функційної значимості вербального, іконічного та параграфемного компонентів семіотично гетерогенних різножанрових постмодерних текстів.

Джерела та література

1. Аветян Э. Г. Мера знаковости языка / Э. Г. Аветян // Проблемы мотивированности языкового знака. – Калининград : Калининград. гос. ун-т, 1976. – С. 11–19.
2. Григорьянц Т. А. Семиотика сценического текста / Т. А. Григорьянц // Вестник ТГУ. – 2007. – № 34. – С. 66–69.
3. Ейгер Г. В. К построению типологии текстов / Г. В. Ейгер, В. Л. Юхт // Лингвистика текста: Материалы научной конференции «Лингвистика текста». – М. : МГПИИЯ им. М. Тореза, 1974. – С. 103–110.
4. Пойманова О. В. Семантическое пространство видеовербального текста : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Пойманова Ольга Валентиновна. – М., 1997. – 237 с.
5. Kress G. Multimodality : A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication / Gunther Kress. – London : Routledge, 2010 – 213 p.
6. Liu Y. Intersemiotic Texture : Analyzing Cohesive Devices between Language and Images / Yu Liu, Kay O'Halloran // Social Semiotics, 2009. – (19). – P. 367–388.
7. O'Halloran K. L. Independence, Interaction and Metaphor in Multi-semiotic Texts / Kay L O'Halloran // Social Semiotics 9. – No 3. – 1999. – P. 317–354.
8. Ali M. In The Kitchen / Monica Ali. – London : Doubleday, 2009. – 432 p.
9. Banville J. Eclipse / John Banville. – New York : Vintage, 2000. – 224 p.
10. Coe J. The Closed Circle / Jonathan Coe. – New York : Vintage, 2006. – 384 p.
11. Fellowes J. Past Imperfect / Julian Fellowes. – Quezon : Phoenix, 2009. – 528 p.
12. Gaiman N. Coraline / Neil Gaiman. – London : Bloomsbury, 2002. – 163 p.
13. Gaiman N. The Graveyard Book / Neil Gaiman. – 2008 [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.e-reading.link/bookreader.php/87148/Gaiman_-_The_Graveyard_Book.html.

14. Haddon M. The Curious Incident of the Dog in the Night-Time / Mark Haddon [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.e-reading.link/bookreader.php/70960/Haddon_-_The_Curious_Incident_of_the_Dog_in_the_Night-Time.html.
15. Kinsella S. I've Got Your Number / Sophie Kinsella. – New York : The Dial Press, 2012. – 433 p.
16. Kinsella S. Shopaholic Ties The Knot / Sophie Kinsella. – New York : Dell Publishing Company, 2004. – 408 p.
17. Lively P. Consequences / Penelope Lively. – New York : Viking Adult, 2007. – 272 p.
18. Lively P. Family Album / Penelope Lively. – New York : Viking, 2009. – 240 p.
19. Miller A. The Optimists / Andrew Miller. – London : Sceptre, 2005. – 313 p.
20. Mitchell D. Cloud Atlas / David Mitchel [Electronic resource]. – Mode of access : <http://e-libra.ru/books/219619-the-thousand-autumns-of-jacob-de-zoet>. Html.
21. Phillips M. Gods Behaving Badly / Marie Phillips. – New York : Back Bay Books, 2008. – 292 p.
22. Pratchett T. The amazing Maurice and his educated rodents / Terry Pratchett. – London : Doubleday, 2001. – 256 p.
23. Pratchett T. The Art of Discworld / Terry Pratchett. – London : HarperCollins, 2006. – 128 p.
24. Pratchett T. The Wee Free Men / Terry Pratchett [Electronic resource]. – Mode of access : <http://fb2.booksgid.com/content/53/terry-pratchett-the-wee-free-men/1.html>
25. Self W. Dorian / Will Self. – New York : Grove Press, 2002. – 277 p.
26. Vickers S. Instances of the Number 3 / Salley Vickers. – New York : Picador, 2003. – 320 p.

References

1. Avetian, Edmond. 1976. *Mera znakovosti yazyka*, 11–19. Kaliningrad: Kaliningrad. gos. un-t.:
2. Grigoriant, Tatiana. 2007. “Semiotika stsenicheskogo teksta”. *Vestnik TGU*, 34: 66–69.
3. Yeyger, Henrih, and Victor Yukht. 1974. “K postroyeniyu tipologii tekstov”. *Lingvistika teksta*, 103–110. Moskva.
4. Poymanova, Olga. 1997. *Semanticheskoye prostranstvo videoverbalnogo teksta*. Moskva.
5. Kress, Gunther. 2010. “Multimodality”. *A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*. London: Routledge.
6. Liu, Yu., and Kay O'Halloran. 2009. “Intersemiotic texture: analyzing cohesive devices between language and images”. *Social Semiotics*, 19 (4): 367–388.
7. O'Halloran, Kay. 1999. “Interdependence, interaction and metaphor in multisemiotic texts”. *Social Semiotics*, 9(3): 317–354.
8. Ali, Monica. 2009. *In The Kitchen*. London: Doubleday.
9. Banville, John. 2000. *Eclipse*. New York: Vintage.
10. Coe, Coe. 2006. *The Closed Circle*. New York: Vintage.
11. Fellowes, Jonathan. 2009. *Past Imperfect*. Quezon: Phoenix.
12. Gaiman, Neil. 2002. *Coraline*. London: Bloomsbury.
13. Gaiman, Neil. 2008. *The Graveyard Book*. http://www.e-reading.link/bookreader.php/87148/Gaiman_The_Graveyard_Book.html
14. Haddon, Mark. The Curious Incident of the Dog in the Night-Time. http://www.e-reading.link/bookreader.php/70960/Haddon_-_The_Curious_Incident_of_the_Dog_in_the_Night-Time.html.
15. Kinsella, Sophie. 2012. *I've Got Your Number*. New York: The Dial Press.
16. Kinsella, Sophie. 2004. *Shopaholic Ties The Knot*. New York: Dell Publishing Company.
17. Lively, Penelope. 2007. *Consequences*. New York: Viking Adult.
18. Lively, Penelope. 2009. *Family Album*. New York: Viking.
19. Miller, Andrew. 2005. *The Optimists*. London: Sceptre.
20. Mitchell, David. Cloud Atlas. <http://e-libra.ru/books/219619-the-thousand-autumns-of-jacob-de-zoet>. Html.
21. Phillips, Marie. 2008. *Gods Behaving Badly*. New York: Back Bay Books.
22. Pratchett, Terry. 2001. *The amazing Maurice and his educated rodents*. London: Doubleday.
23. Pratchett, Terry. 2006. *The Art of Discworld*. London: HarperCollins.
24. Pratchett, Terry. *The Wee Free Men*. <http://fb2.booksgid.com/content/53/terry-pratchett-the-wee-free-men/1.html>
25. Self, Will. 2002. *Dorian*. New York : Grove Press.
26. Vickers, Salley. 2003. *Instances of the Number 3*. New York: Picador.

Сподарик Оксана. Функциональный анализ иконического компонента поликодового художественного прозаического текста. Статья посвящена исследованию функционирования иконического компонента в таком сложноорганизованном образовании, как поликодовый художественный текст, и особенностям сочетания вербального и иконического компонентов в его структуре (на материале британской художественной литературы начала XXI века). Поликодовый художественный прозаический текст – это многоуровневое и многоплановое образование, сформированное в результате симбиоза элементов, относящихся к разным семиотическим системам – вербальной и визуальной. Вербальные и невербальные элементы формируют единое визуальное, смысловое и функциональное целое, направленное на прагматическое воздействие на адресата. Эффективное сочетание вербальных и невербальных средств обеспечивает интерпретацию поликодового текста адресатом. Статья выполнена с учетом современных текстообразующих тенденций, характеризующихся смещением к визуальному способу представления информации, взаимодействием вербальных и невербальных средств. В работе проанализирована специфика реализации функций иконического компонента (информативная, экспрессивная, аттрактивная, эстетическая,

иллюстративная, символическая, техническая, сатирическая, стилистическая, ассоциативная, аддитивная). Установлено, что использование иконического компонента в поликодовом тексте отражает индивидуальность стиля автора, способствует оригинальности и самобытности произведения, позволяет в определенных рамках модифицировать семантику вербальной части рассказа. Иконический компонент способствует усилению экспрессивности текста и привлечению читателя к рецепции и интерпретации. Функциональная нагрузка иконического компонента является значительной: он передает информацию, дополняет и расширяет смысл текста, привлекает внимание адресата, влияет на его эстетические чувства и эмоции, вызывает у него определенные временные, национальные и социальные ассоциации, выражает чувства адресанта, создает юмористический эффект, заменяет паралингвистические средства устного общения, выражает абстрактные понятия и идеи, акцентирует целостность комплексной структуры поликодового художественного текста.

Ключевые слова: поликодовый художественный текст, вербальный компонент, иконический компонент, функция, семиотика, адресат, адресант.

Spodaryk Oksana. Functional Analysis of the Iconic Component of a Multi-Coded Literary Text. The article is devoted to the study of the visual component functions of a multisemiotic literary text and the peculiarities of verbal and visual interaction in its structure. The texts of British literature of the beginning of the XXI century served the material for analysis. The article has been completed with the realization of general textual tendencies that are characterized by a shift toward a visual way of presenting information in modern fictional texts, the interaction of verbal and non-verbal means, accompanying writing, iconic and paragraphemic design of text in particular. The combination of verbal and non-verbal means of information expression forms a multisemiotic text. This type of text is characterized by greater efficiency in data transmission compared to a purely verbal text due to the use of various channels of information transmission and their flexible structure. While interacting, verbal and iconic means provide integrity, coherence of the text and form its communicative effect. The work analyzes the specifics of the visual component functions (informative, expressive, attractive, aesthetic, illustrative, symbolic, technical, satirical, stylistic, associative, and additive). In the scientific research, it has been established that the use of the visual component of a multisemiotic literary text reflects the individuality of the author's style, gives originality and identity to the text, allows in a certain framework to modify the semantics of the verbal part of the text. The visual component promotes the expressiveness of the text and inclines the reader to the reception and interpretation. The functional load of the visual component is significant: it transmits information, complements and extends the meaning of the text, attracts the attention of the addressee, affects his aesthetic feelings and emotions, causes certain temporal, national and social associations, expresses the addressee's feelings, creates a humorous effect, replaces the paralinguistic means of oral communication, expresses abstract concepts and ideas, emphasizes the integrity of the complex structure of a multisemiotic literary text.

Key words: multisemiotic literary text, verbal component, visual component, function, semiotics, addressee, addresser.

УДК 81'0

Наталія Стефанова

КОНЦЕПТОСФЕРА ЯК МЕНТАЛЬНЕ СТРУКТУРУВАННЯ ЕТНІЧНИХ КОНСТАНТ І КУЛЬТУРНО-ЦІННІСНИХ ДОМІНАНТ

У статті уточнюється співвідношення понять “картина світу” – “концептуальна картина світу” – “концептосфера” – “етнічна картина світу” й обґрунтовується синонімічна природа цих термінологічних дефініцій, пов’язана з тим, що всі вони становлять, по-перше, спільний результат пізнання носіями конкретної мови навколишнього світу, по-друге, є ментальними конструктами / моделями, утвореними на основі взаємодії етнічних констант (архетипів) і культурно-ціннісних домінант (стереотипів); наводяться переконливі наукові аргументи на користь того, що культурно-ціннісні домінанти відображають етнічні константи на певному етапі розвитку кожного соціуму. Розкриваються механізми ментального структурування концептосфери, що відображають пізнавальний процес концептуалізації світу, результатом якого є концепти як структури знань, котрі містять інформацію двох ярусів: етимологічного (пов’язану із первісним значенням імені концепту, що і є етнічною константою) і актуального (представлену багатозаровим поєднанням ціннісно-поняттєвого, ціннісно-оцінного і ціннісно-образного компонентів у структурі концепту). Робиться висновок про те, що в етимологічній зоні збережені етнічні константи як архетипи позасвідомого, а в сучасній зоні – культурно-ціннісні домінанти, які формуються і домінують на різних етапах етногенезу у формі стереотипів, що визначають моделі поведінки етносів у конкретний період. Постулюється факт про те, що наразі уже намітилася тенденція і склалися всі передумови для становлення нового напрямку – етносеміотрії аксіоконцептосфер носіїв англійської та української мов.